

Beszámoló
az Európai Antropológiai Társaság 19. Nemzetközi Kongresszusáról
(Lomonosov Állami Egyetem, Moszkva, Oroszország – 2014. augusztus 25–29.)

Az Európai Antropológiai Társaság (EAA) két évente megrendezésre kerülő nemzetközi kongresszusát idén Moszkvában, Oroszországban, a Lomonosov Állami Egyetem Antropológiai Kutatóintézete és Múzeuma szervezésében tartották meg. A kongresszust a 20 országból érkező, összesen 160 kutató és 60 diák, köztük összesen hét magyar kutató és diák részvételével rendezték meg.

A kongresszus fő témájául, ami köré a plenáris előadások és a tudományos szekciók is szerveződtek, az Európai Unió jelmondatát, azaz „Egység a sokfélségben” (Unity in diversity) választották. A plenáris előadásokat az EAA kongresszusi hagyományainak megfelelően a szervező ország leghíresebb antropológusai és a kongresszus fő témáinak világhírű, külföldi kutatói tartották ezúttal is:

- Prof. Igor Ovchinnikov (Grand Forks, USA): Mitochondrial pseudogenes, gene flow among African hominins, and *Homo heidelbergensis*;
- Prof. Kozintsev Alexander (Szentpétervár, Oroszország): Craniometry of the bronze age steppe populations of southern Russia and Ukraine;
- Prof. Barry Bogin (Loughborough, Nagy Britannia): Humans are not cooperative breeders but practice biocultural reproduction;
- Prof. Gregory Livshits (Tel Aviv, Izrael): Genetics, genomics and metabolomics of human body composition;
- Prof. Nicholas Mascie-Taylor (Cambridge, Nagy Britannia): Epidemiological and Nutrition transition: the double burden of malnutrition;
- Prof. Michael Hermanussen (Aschauhof, Németország): Global growth charts: new concepts of generating national and regional references for height, weight, and BMI from 0–18 years.

A kongresszus részvevői kutatásaik eredményeiről a „Molecular anthropology – New Advances”, „Physiological Anthropology”, „Human Diversity”, „Humans and Environment”, „Human evolution”, „Applied Anthropology”, „Growth and Development”, „Ageing and Senescence” című tudományos szekciókban számolhattak be. Az egyes szekciók előadásait mindig a szekciók posztereinek rövid bemutatása követte. A diák részvevők között idén is meghirdették a legjobb poszter-bemutató díjának versenyét, amelyen a három nyertes között idén egy szegedi diák sikerének is örülhettünk (Pósa Annamária és mtsai: Molecular and morphological case of Pott’s disease from the Arpadian-Era).

A tudományos üléseket minden nap végén egy olyan társasági rendezvényt zárta, amin a részvevők, már kötetlenül beszélhették, vitathatták meg kutatásaik eredményeit, új kapcsolatokat építhettek ki intézményeik között.

Szintén az EAA hagyományainak megfelelően, idén is a Társaság a kongresszus ideje alatt tartotta tisztújító közgyűlését, és hagyta jóvá a Közgyűlés a vezetőség, a Tanács és a Bizottság tagjait.

A Társaság új Bizottságának (Board) tagjai 2014 és 2016 között: Elnök: Nicholas Mascie-Taylor (Nagy Britannia); a 2012–2014. közötti időszak Elnöke: Esther Rebato (Spanyolország); Alelnökök: Noel Cameron (Nagy Britannia), Erksin Gulec (Törökország) és Michael Hermanussen (Németország); Titkár: Zsákai Annamária; Titkár-helyettes: Maria Kaczmarek (Lengyelország). Az EAA-nak egyelőre még nincs Pénztárosa, ill. Pénztáros-helyettese, reméljük az elkövetkező néhány hónapban a Board be tudja tölteni ezeket a pozíciókat is EAA tagok Bizottságba történő kooptálásával.

Még a 2012. évi Közgyűlés fogadta el, hogy 2016-ban az EAA következő kongresszusa Zágrábban, Horvátországban a nagy hírű Antropológiai Kutatóintézet szervezésében kerül majd megrendezésre. Az idei Közgyűlésen a következő kongresszus szervezői beszámoltak a tervezett regisztrációs díjakról, tudományos és társasági programokról. A Közgyűlés további határozatairól és tárgyalt témáiról a Társaság honlapján olvashatnak részletes beszámolót az érdeklődők (<http://http://eaa.elte.hu>).

Zsákai Annamária

**A MAGYAR BIOLÓGIAI TÁRSASÁG
EMBERTANI SZAKOSZTÁLYÁNAK MŰKÖDÉSE
A 2014. ÉVBEN**

377. szakülés, 2014. február 19.

Farkas L. Gyula (*professzor emeritus, Szegedi Tudományegyetem, Természettudományi és Informatikai Kar, Embertani Tanszék, Szeged*): **Megemlékezés Lipták Pál születésének 100. évfordulóján.**

Joubert Kálmán (*KSH Népeségtudományi Kutató Intézet, Budapest*): **Megemlékezés Nemeskéri János születésének 100. évfordulója alkalmából. (Egy tanítvány visszaemlékezése professzorára.)**

Gyenis Gyula (*ELTE Természettudományi Kar, Embertani Tanszék*): **Beszámoló az MBT Embertani Szakosztály 2010–2014 közötti működéséről.**

Az Embertani Szakosztály tisztújítása.

Dezső Gyula (*ny. akadémiai főtanácsos, antropológus*): **Korreferátum: 100 éve született Lipták Pál és Nemeskéri János.**

Vitályos Gábor Áron (*ELTE Tanító- és Óvóképző Kar, Természettudományi Tanszék, Budapest*): **A testforma és a fizikai aktivitás. A magyar gyermekek testformájának, testi fejlődésének alakulása a szabadidő eltöltésének függvényében.**

378. szakülés, 2014. június 11.

Susa Éva (*főigazgató, Igazságügyi Szakértői és Kutató Intézetek*): **Megemlékezés Fehér Miklósról születésének 100. évfordulóján.**

Kustár Ágnes¹, Balikó András² (¹*Magyar Természettudományi Múzeum, Embertani Tár, Budapest,* ²*szobrászművész, Magyar Természettudományi Múzeum, Embertani Tár, Arcrekonstrukciós Kutatócsoport, Budapest*): **Dobó István szobrászi arcreekonstrukciója.**

Elmaradt előadás pótlása (eredetileg a 371. szakülésen hangzott volna el):

Évinger Sándor, Bernert Zsolt, Bíró András Zsolt (*Magyar Természettudományi Múzeum, Embertani Tár, Budapest*): **Egy 18. századi dzsingiszida kán, Abul Khair esontmaradványai nyomában – élménybeszámoló a 2011-es kazakisztáni expedícióról.**

A Magyar Biológiai Társaság VIII. Kárpát-medencei Biológiai Szimpóziuma, „I. Fenntartható fejlődés a Kárpát-medencében” címmel 2013. november 21–23-án került megrendezésre, ahol a következő antropológiai témájú előadások hangzottak el:

Szeniczey T., Bernert Z., Czuppon T., Marcsik A., Hajdu T., Szabó G.: Results of the anthropological investigation from the Avar Period cemeteries of Dunaszentgyörgy-Proletárdűlő and Dunaszentgyörgy 6. út 119. (A Dunaszentgyörgy-Proletárdűlő és Dunaszentgyörgy 6. út 119. lelőhelyeken feltárt avar kori temetők embertani vizsgálatának eredményei.)

Molnár M., János I., Szűcs L., Szathmáry L.: Morphological and craniometrical presentation of some artificially deformed crania from the hun-germanic period. (Néhány hun-germán korból származó mesterségesen torzított koponya morfológiai és kraniometriai bemutatása.)

János I., Szathmáry L.: Palaeodemographic changes in the Tiszántúl in the 10th–13th century. (Paleodemográfiai változások a Tiszántúlon a 10–13. században.)

Kerese K., Bernert Zs., Marcsik A., Hajdu T.: Anthropological examination of the anthropological finds from the Tiszabura-Nagy-Ganajos-hát Hungarian Conquest Period cemetery. (A Tiszabura-Nagy-Ganajos-hát honfoglalás kori temetőjéből származó embertani leletek vizsgálatának eredményei.)

Vitályos G.Á., Darvai S., Vényingi B.: The survey of lifestyle and health condition of teacher candidates. (Pedagógusjelöltek életmódjának és egészségi állapotának vizsgálata.)

***

A Magyar Biológiai Társaság a 2014. május 12-én megtartott tisztújító küldött közgyűlésén a következőket választotta meg a Társaság elnökségébe:

Elnök:	Surányi Dezső
Elnökhelyettesek:	Korsós Zoltán Mészárosné Darvai Sarolta
Főtítkárr:	Penksza Károly
Főtítkárhelyettesek:	Fehérné Mérey Ildikó Hajdu Tamás

***

A Magyar Biológiai Társaság Embertani Szakosztálya a 2014. február 19-i 377. szakülésén vezetőségválasztást tartott.

Az új vezetőség tagjai:

Elnök:	Farkas L. Gyula
Titkárr:	Évinger Sándor
Jegyző:	Darvai Sarolta
Tagok:	Gyenis Gyula Hajdu Tamás Molnár Erika Pap Ildikó Pálfi György Szathmáry László Zsákai Annamária

Anthropologiai Közlemények szerkesztő bizottsága:

Szerkesztő:

Technikai szerkesztő

Szerkesztő bizottsági tagok:

Bodzsár Éva
Zsákai Annamária
Bodzsár Éva
Farkas L. Gyula
Gyenis Gyula
Józsa László
Pap Ildikó
Susa Éva
Szathmáry László
Zsákai Annamária

***

Bodzsár Éva köszöni a szerkesztői tisztségének meghosszabbítását, megtiszteltetésnek tekintette, hogy Malán Mihály, Nemeskéri János és Eiben Ottó professzor urakat követve szerkesztője lehetett, 1996. és 2014. között, az Anthropologiai Közleményeknek, de 2015-től, az 56. kötettől a szerkesztést nem kívánja vállalni.

***

MBT Díjbizottság tag:

Gyenis Gyula

MBT küldöttközgyűlési küldöttek:

Évinger Sándor
Gyenis Gyula
Hajdu Tamás

***

Szathmáry Lászlónak, a Debreceni Egyetem Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék nyugalmazott egyetemi docensének „Herman Ottó” emlékérmét adományozott a Magyar Biológiai Társaság a 2014. május 12-én tartott évi közgyűlésen.

***

Gyenis Gyula, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Embertani Tanszékének nyugalmazott egyetemi tanára, 2014. augusztus 18-án Magyar Érdemrend Lovagkereszt polgári tagozat kitüntetésben részesült.

Évinger Sándor

TARTALOM – CONTENTS

Szakmai életrajzok – Curriculum vitae

Dr. Fóthi Erzsébet 3

Eredeti közlemények – Original papers

K. ZOFFMANN ZS.: Starčevo temetkezések embertani leletei Vörs-Máriaasszonysziget lelőhelyről – *Anthropological finds from the Starčevo Culture unearthed at Vörs-Máriaasszonysziget (County Somogy)* 5

ÉRY K.: A pécsi Aranyos Mária kápolna XIV–XVI. századi csontvázletelei – *Skeletons from the 14th–16th century Aranyos Mária Chapel from Pécs, Hungary* 21

HAJDU T. – MERCZI M. – MARCSIK A. – BERNERT ZS. – JÓZSA L. – BUCZKÓ K. – H. KELEMEN M. – ZÁDORI P. – LELOVICS ZS. – VANDULEK CS. – BIRÓ G. – MOLNÁR E.: Metasztatikus csontdaganatos esetek a római kori Pannóniából – *Skeletal metastases from the Roman Period of Pannonia* 27

ZSÁKAI A. – BODZSÁR É.: A menopauzaker és a reprodukciós történet néhány tényezője közötti kapcsolatrendszer – *The relationship between the age at menopause and some parameters of reproductive history* 45

KARKUS ZS. – ZSÁKAI A. – BODZSÁR É.: A testi jellemzők és az énkép összefüggései 11–18 éves kor között – *The relationship between body characteristics and self-concept between 11 and 18 years of age* 53

PhD tézisek – PhD theses

TÓTH K.: A testösszetétel életkori és nemi mintázatának becslése az antropometriai módszerek és a bioelektromos impedancia analízis közötti összefüggések alapján – *Estimation of body composition by age and gender on the basis of the correlation between anthropometric methods and bioelectrical impedance analysis* 63

VITÁLYOS G. Á.: A testforma és a fizikai aktivitás. A magyar gyermekek testformájának, testi fejlődésének alakulása a szabadidő eltöltésének függvényében – *Body structure and the physical activity. The formation of body structure and body development of Hungarian children depending on their leisure-time passions* 71

KERN B.: A testi, lelki változók és a megküzdési stratégiák közti összefüggések – <i>Relationship between somatic and psychological factors and the coping strategies</i>	79
TARGUBÁNÉ RENDES K.: A nemi érés és a csontfejllettség közötti kapcsolat vizsgálata 10–16 éves magyar gyermekeknél – <i>Relationship between bone development and sexual maturation in Hungarian children aged 11–16 years</i>	89
Megemlékezés – In memoriam	
FARKAS L. GY.: Megemlékezés Lipták Pál születésének 100. évfordulóján – <i>Commemoration on dr Pál Lipták</i>	99
JOUBERT K. – ŐRI P. – RÓZSA G.: Megemlékezés Nemeskéri János születésének 100. évfordulóján – <i>Commemoration on dr János Nemeskéri</i>	101
Hírek – News	105

Instructions to Authors

Form of submission

Electronic submission of manuscripts is required. Manuscripts should be prepared according to the general instructions below and attached to an email cover message to the Editor (bodzsar@ludens.elte.hu).

Manuscript/Article types

Scientific articles are comprehensive descriptions of original research and include a theoretical survey of the topic, a detailed presentation of results with discussion and conclusion. The length of an article including tables, graphs, and illustrations should not exceed twenty pages. Scientific articles shall be subjected to peer review by experts in the field.

Brief notes/Short reports are presentations of original research from various anthropological fields that should not include a detailed theoretical discussion. Their aim is to acquaint readers with preliminary or partial results of research. They should not be longer than five pages. Brief note articles shall be subjected to peer review by experts in the field.

Book reviews acquaint readers with the content of important books at home and abroad.

Originality of articles. Manuscripts submitted for publications in *Anthropologiai Közlemények* should not contain previously published material and should not be under consideration for publication elsewhere.

Language. Scientific articles and brief notes/short reports should be submitted in Hungarian or in English. Book reviews are published in Hungarian.

A manuscript should consist of the following subdivisions, each beginning on a separate page:

1. Abstract – should consist of 150 words or fewer, supplemented with no more than five keywords.
2. Introduction.
3. Material and Methods.
4. Results.
5. Discussion.
6. References/Literature cited.
7. Mailing address of the author (and if possible email address).

Figures and Tables. Tables and figures should be cited in the text. Figures and tables should not be integrated into the text. Indicate between the paragraphs where the figures and tables are to appear in the text. Figures and tables should be sent electronically, figures must be saved in .xls, .jpg or .tif format.

Literature. References to the literature should be cited in the text. When references are made, use the following formats: if one author is cited: Bartucz (1961) or (Bartucz 1961); if a work by two authors is cited: Acsádi and Nemeskéri (1970) or (Acsádi and Nemeskéri 1970); if the work by three or more authors is cited: Tanner and his associates (1975) or (Tanner et al. 1975). The literature must be arranged alphabetically in the following style:

Bartucz, L. (1961): Die internationale Bedeutung der ungarischen Anthropologie. *Anthrop. Közl.*, 5: 5–18.
Lipták, P. (1969): *Embertan és emberszármazástan*. Tankönyvkiadó, Budapest. pp. 352.

Format and form of manuscripts. Manuscripts should be written with Word for Windows, lines should be typed double-spaced and margins should be of 3 cm on A4 pages. Paragraphs should be separated with an empty line. The title and chapters should be written bold in font size 14. Two copies of original manuscript and a copy on a CD must be given to the Editor. All articles must be proofread for professional and language errors before submission.

A szerkesztő címe: DR. BODZSÁR ÉVA

Address of Editor: 1117 Budapest, Pázmány Péter sétány 1/c. ELTE Embertani Tanszék

Department of Biological Anthropology, Eötvös Loránd University

Tel.: 36-1-381-2161, Fax: 36-1-381-2162, E-mail: bodzsar@ludens.elte.hu

A kiadvány előfizethető és példányonként megvásárolható a Magyar Biológiai Társaságnál:

1088 Budapest, Bródy S. u. 16. Tel.: 06 1 225-3273, E-mail: mbt@mbt-biologia.hu, Honlap: <http://www.mbt-biologia.hu/>

Pénzátutalás a Kereskedelmi és Hitelbank Rt.-nél vezetett 10200830-323-10061 számú számlaszámra történhet.

Subscription Information: Hungarian Biological Society

1088 Budapest, Bródy S. 16. Tel.: +36 1 225-3273, E-mail: mbt@mbt-biologia.hu, Web-site: <http://www.mbt-biologia.hu/>

Bank transfer should be made to Kereskedelmi és Hitelbank Rt., Hungary

IBAN code: HU73 10200830 32310061, Bank account: 10200830-323-10061

